

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Camping Landgoed Börkerheide

projectnummer: P001008

Onderwerp: Natuurtoets herinrichting camping

Datum: 26-08-2022

Inleiding

KADER

De initiatiefnemer heeft plannen om de huidige camping Landgoed Börkerheide tot een hoogwaardig recreatieterrein om te vormen. Het wordt mogelijk gemaakt om recreatiewoningen en andere recreatieve nachtverblijven te realiseren. Voor dit plan wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan aan de natuurwet- en regelgeving te toetsen, is een natuurtoets uitgevoerd. Het doel hiervan is ook om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is.¹

Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 18 augustus 2022 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden waren: bewolkt, droog, circa 20 °C en een zwakke wind.

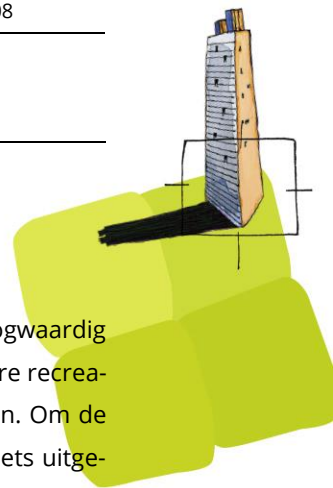
PLANGEBIED EN PLANNEN

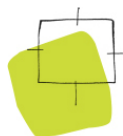
Het plangebied bestaat uit een campingterrein en ligt ten zuiden van de Beilerstraat 13a in Westerbork. Direct ten zuiden van de Beilerstraat staat een strook bos. Aan de oostzijde van het campingterrein grenst bos en het terrein van gemeentelijk zwembad. Aan de zuidzijde grenst bos en liggen agrarische percelen. Langs de westzijde van het terrein ligt een bos- en heidegebied.

Het campingterrein bestaat momenteel uit een gedeelte bos aan de noord- en zuidzijde. Hier tussen liggen een groot ven en grasvelden voor camper-, caravan- en tentplaatsen. Verspreid over het terrein stonden tijdens het veldbezoek tenten, caravans en campers. Halverwege het terrein staat het sanitairgebouw en aan de oostzijde een gebouw voor recreatie en de wasserette. In het noordoosten, buiten het plangebied, staat de woning van de eigenaren van de camping. Verder is aan de zuidoostzijde een parkeerplaats aanwezig. Tussen de kampeerplaatsen is semiverharding aanwezig.

De plannen bestaan uit het mogelijk maken van recreatiewoningen en andere recreatieve nachtverblijven. Momenteel is er ruimte voor 270 kampeerplaatsen. De mogelijkheden voor toeristisch kamperen blijven aanwezig naast het behoud van de huidige camperplaatsen en de safaritenten.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

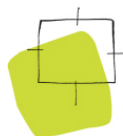
De planologische mogelijkheid om stacaravans te kunnen bouwen van 30 m² wordt omgezet naar de mogelijkheid om recreatiewoningen en andere recreatieve nachtverblijven te kunnen bouwen (bijvoorbeeld chalet of trekkershut).

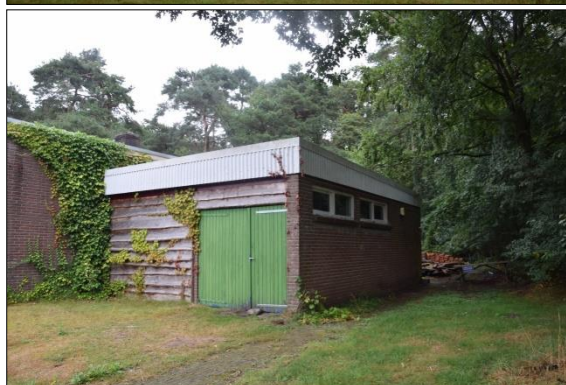
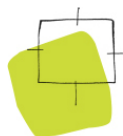
In het bosrijke gebied aan de zuidwestkant van de camping is de wens om bijzondere verblijfsaccommodaties te realiseren. In dat gedeelte zijn nu al twee boomhutten aanwezig. Dit aantal zou kunnen worden uitgebreid of als er in de toekomst nieuwe typen accommodaties op de markt komen, zouden die in dat gedeelte gerealiseerd kunnen worden. Het aantal is daarbij begrensd op 15.

Vooralsnog blijft de camping in zijn huidige vorm behouden. Zo worden geen gebouwen gesloopt, gezonde bomen gekapt of watergangen gedempt. Er zullen hooguit enkele dode fijnsparren worden gekapt in verband met de veiligheid op het terrein.

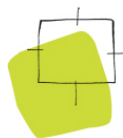

Figuur 1. Globale weergave van het plangebied (rood omlijnd). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkeplannen.nl.

Impressie van het kampeerterrein op 18 augustus 2022.

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatstgenoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

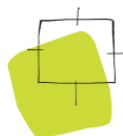
INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van de waarnemingen van de laatste vijf jaar in de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF)² op 17 augustus 2022 blijkt dat binnen een straal van 2 km rond het plangebied een aantal beschermde planten- en diersoorten is waargenomen. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren, een amfibie (alpenwatersalamander), een vis (grote modderkruiper), reptielen en vaatplanten.

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied enkele algemene gras- en plantensoorten, zoals Engels raaigras, gestreepte witbol, gewoon struisgras, bochtige smelev, grote en smalle weegbree en paardenbloem waargenomen. De aangetroffen soorten duiden op matig voedselarme tot voedselrijke omstandigheden. Opgaande beplanting bestaat uit soorten als fijnspar, grove den, ruwe berk en zomereik, met in de ondergroei soorten als adelaarsvaren, Amerikaanse vogelkers en braam. Beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. De uit de omgeving bekende dreps, grote leeuwenklauw en wilde ridderspoor (NDFF) komen voor op zonnige, open plaatsen op kalkarme grond zoals extensief beheerde akkers (dreps) of op zonnige, open plaatsen op kalkhoudende grond zoals akkers en bermen (grote leeuwenklauw en wilde ridderspoor). Door de aanwezige biotoop, met voornamelijk gazons en bos, de relatief zure bodem en het gebruik van het terrein is geen sprake van geschikte groeiplaatsen voor deze soorten. Hierdoor kan de aanwezigheid van dreps, grote leeuwenklauw en wilde ridderspoor in het plangebied worden uitgesloten. Verder zijn vanwege de relatief hoge voedselrijkdom, de aanwezige biotoop en het ontbreken van waarnemingen (NDFF) ook geen andere beschermde plantensoorten in het plangebied te verwachten.

Uit de omgeving van het plangebied is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend, zoals buizerd, sperwer, ransuil, gierzwaluw en huismus. In het plangebied staat geen be-

² Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meeste complete natuurdatabank van Nederland. De NDFF geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.

bouwing met geschikte openingen en/of ruimtes waar de gebouwbewonende soorten gierzwaluw of huismus in kunnen broeden. Het toiletgebouw bestaat uit baksteen met een golfplaten dak. Deze golfplaten zijn niet afgewerkt, waardoor geen besloten ruimtes aanwezig zijn. Het recreatiegebouw en de wasserette bestaan uit baksteen met een plat dak, zonder besloten ruimtes. In de bomen zijn tijdens het veldbezoek geen sporen of nesten aangetroffen die van vogels met jaar rond beschermde nesten kunnen zijn, zoals buizerd, ransuil of sperwer. Daarnaast vindt op het terrein veel verstoring door mensen plaats. Buizerd, ransuil en sperwer zullen hooguit incidenteel in en om het plangebied foerageren.

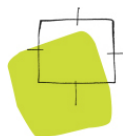
In één van de bomen op het terrein zit een nest van een houtduif (figuur 2). Verder kunnen in de bomen en struiken op het terrein algemene soorten, zoals merel en winterkoning broeden. De nesten van deze soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Tijdens het veldbezoek zijn twee bomen met scheuren, holtes of loszittende schors waargenomen waarin vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben (figuur 2). De dode boom aan de zuidzijde van het terrein heeft meerdere spechtengaten waar vleermuizen een verblijfplaats in kunnen hebben. De losse schors op de dode fijnsparren is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, doordat er takken voor deze schors zitten. Verder worden de ruimtes achter de schors nat wanneer het regent. Hierdoor is het microklimaat niet geschikt voor vleermuizen. De gebouwen op het terrein hebben geen geschikte openingen die naar besloten ruimtes leiden. Hierdoor kan de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen in het toiletgebouw, het recreatiegebouw en de wasserette worden uitgesloten.

Het plangebied kan wel een onderdeel van het foerageergebied van vleermuizen die in beboste gebieden foerageren vormen, waaronder rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis. De randen van de bossen op het terrein vormen een onderdeel van een doorgaande structuur van opgaande beplanting en kunnen zo fungeren als vliegroute voor vleermuizen.

Links een voorbeeld van een fijnspar met losse schors die ongeschikt is voor vleermuizen en rechts de boom met spechtengaten aan de zuidzijde van het terrein.

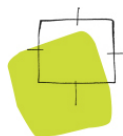

Figuur 2. Weergave van de belangrijke elementen die tijdens het veldbezoek zijn waargenomen. Paars: takkenrillen en houtstapels. Blauw: voor vleermuizen ongeschikte fijnspar met losse schors. Geel: voor vleermuizen geschikte boom met spechtengaten. Groen: houtduifnest.

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende bosmuis en egel (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Drenthe een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de niet-vrijgestelde boommarter, das, eekhoorn, grote bosmuis en steenmarter (NDFF) bekend. In de bomen zijn tijdens het veldbezoek geen geschikte grotere holtes voor boommarter aangetroffen. Verder zijn geen dassenburchten of sporen van dassen waargenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van eekhoorn in de bomen binnen het plangebied waargenomen. Het terrein is wel geschikt als leef- en foerageergebied van eekhoorn die mogelijk nesten in de omgeving van het plangebied heeft. In het plangebied liggen meerdere houtstapels en takkenrillen die geschikt zouden kunnen zijn voor steenmarter om een verblijfplaats in te hebben (figuur 2). Deze houtstapels en takkenrillen liggen voornamelijk langs de randen van grasvelden en kampeerplaatsen. De houtstapels lagen er ten tijde van het veldbezoek tijdelijk om als open haard hout te worden opgehaald.

Het terrein zal onderdeel zijn van het foerageergebied van steenmarter. Verder zijn de bosschages ten oosten van het ven geschikt als leefgebied van grote bosmuis.

De aanwezigheid van andere niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten in het plangebied kan gezien de terreingesteldheid en/of het ontbreken van waargenomen uit de omgeving worden uitgesloten.

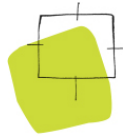
Takkenrillen en houtstapels langs de randen van het terrein.

Het ven in het plangebied vormt geschikt voortplantings- en landbiotoop voor enkele algemene amfibieënsoorten, zoals gewone pad en bruine kikker. Voor deze soorten geldt in de provincie Drenthe een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de niet-vrijgestelde soort alpenwatersalamander (NDFF) vormt dit ven ook geschikt voortplantingswater. Verder is rondom het ven geschikt landbiotoop, zoals bosschages en stapels hout, aanwezig.

In de omgeving zijn de beschermde reptielensoorten adder, hazelworm en levendbarende hagedis waargenomen (NDFF). De camping is door de continue activiteit op het terrein maar matig geschikt als leefgebied voor adder, hazelworm en levendbarende hagedis. Hazelworm zal hooguit rondom de opgeslagen materialen en dood hout langs de randen van de camping voorkomen. Op de camping zelf zijn weinig geschikte locaties voor hazelworm aanwezig. Adder en levendbarende hagedis zijn voornamelijk op de heide ten westen van het terrein en in de bossen en bosschages rondom de camping te verwachten. Er zal hooguit incidenteel een dier langs de struweelranden van de camping te verwachten zijn. Het gaat dan voornamelijk om een voortbewegingsroute. Geschikt biotoop voor overige beschermde reptielensoorten is niet in het plangebied aanwezig en zijn daarom niet te verwachten.

Het ven is geschikt als leefgebied voor beschermde libellensoorten als sierlijke en gevlekte witsnuitlibel, soorten die voorkomen bij vennen met schoon water en watervegetatie.

Beschermde soorten uit de soortgroepen vissen zijn vanwege het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving van het plangebied (NDFF) en het ontbreken van geschikt biotoop niet in het plangebied te verwachten.

TOETSING

Wanneer de boom met spechtengaten behouden blijft, kunnen negatieve effecten op vleermuisverblijfplaatsen worden uitgesloten. Door het ontbreken van geschikte nestplaatsen voor vogels met jaarrond beschermde nesten, kunnen negatieve effecten op vogels met jaarrond beschermde nesten ook worden uitgesloten.

De beboste delen van de camping zijn geschikt als leef- en foerageergebied van eekhoorn. Wanneer de bomen behouden blijven zijn geen negatieve effecten op eekhoorn te verwachten. Mochten toch bomen of grote oppervlaktes bos worden gekapt, dan moet met een ecooloog worden bepaald of (compenserende) maatregelen of vervolgstappen nodig zijn.

Het ven en de omliggende bosschages zijn geschikt als leefgebied voor soorten als sierlijke en gevlekte witsnuitlibel en als voortplantings- en landbiotoop voor alpenwatersalamander. Omdat het ven, de opgeslagen materialen rondom het ven en de bosschages behouden blijven, zijn geen negatieve effecten op sierlijke en gevlekte witsnuitlibel of alpenwatersalamander te verwachten.

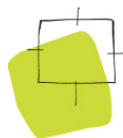
Verder blijven de bosschages die geschikt zijn voor grote bosmuis ook behouden, waardoor negatieve effecten op deze soort kunnen worden uitgesloten.

Vooralsnog blijven de geschikte randen van het terrein voor hazelworm behouden. Daarom zijn geen negatieve effecten op hazelworm te verwachten. Wanneer de randen met dood hout, opgeslagen materialen en takkenhopen wel worden aangetast, is nader onderzoek naar hazelworm nodig.

Het plangebied zal naar verwachting niet ongeschikt worden als foerageergebied voor de te verwachten vleermuissoorten die regelmatig in bebost gebied foerageren, omdat het plangebied zowel in de huidige situatie als de toekomstige situatie recreatief wordt gebruikt en belangrijke structuren (zoals het ven en de bosschages) behouden blijven. Bij uitvoering van het plan wordt het plangebied om dezelfde reden naar verwachting niet minder geschikt als foerageergebied voor steenmarter, eekhoorn en de vogelsoorten buizerd, ransuil of sperwer, waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Bovendien vormt het kampeerterrein voor de genoemde soorten vermoedelijk hooguit een klein onderdeel van het foerageergebied van de bovengenoemde soorten. In de directe omgeving is in ruime mate alternatief en hoogwaardiger foerageergebied voor deze soorten aanwezig. Een negatief effect op vogels met jaarrond beschermde nesten, grondgebonden zoogdiersoorten of vleermuizen door verlies van foerageergebied is dan ook niet aan de orde.

Doordat de bomenrijen rondom de camping behouden blijven, zal de doorgaande structuur van opgaande beplanting niet onderbroken worden. Daarom is een negatief effect op een essentiële vliegroute van vleermuizen niet aan de orde.

Negatieve effecten op een eventuele vliegroute van vleermuizen door lichtuitstraling moeten worden voorkomen door tijdens werkzaamheden bij de aanlegfase en in de gebruiksfase directe lichtuitstraling op de bomenrijen te voorkomen.

Voor de overige vogelsoorten (onder jaarrond beschermd nest) geldt dat, indien werkzaamheden aan vegetatie tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, in gebruik zijnde nesten van vogels kunnen worden verstoord of vernietigd. Dit is bij wet verboden. Om vernietiging van in gebruik zijnde nestplaatsen te voorkomen, dient bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden daarom voldoende rekening te worden gehouden met het broedseizoen of dient voorafgaand aan de werkzaamheden te worden vastgesteld dat geen bezette nesten aanwezig zijn. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene amfibieën- en zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Drenthe. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

Gebiedsbescherming

Voor het onderhavige plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

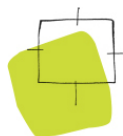
In de Wnb is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in Nationale Omgevingsvisie (NOVI) De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Drenthe uitgewerkt in de Omgevingsvisie Drenthe en de bijbehorende Provinciale Omgevingsverordening Drenthe.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt niet binnen en grenst niet aan een door de Wnb beschermd Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt circa 4,6 km ten westen van het plangebied, namelijk het Elperstroomgebied. Circa 900 m ten zuiden van het plangebied ligt een gebied dat is aangewezen als NNN.

TOETSING

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan Natura 2000-gebied Elperstroomgebied. Hierdoor zijn in potentie alleen effecten door externe werking mogelijk. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de grote afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Een eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht.

Er kan echter in potentie wel sprake zijn van een toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden tijdens de gebruiksfase. Daarom is een AERIUS-berekening gemaakt waaruit blijkt dat tijdens de gebruiksfase sprake is van stikstofdepositie onder 0.00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden.

Daarmee kunnen effecten op Natura 2000-gebieden worden uitgesloten.

Gezien de grote afstand tot het NNN en de aard van het plan kunnen effecten op het NNN worden uitgesloten.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

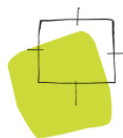
INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

Omdat niet meer dan 1.000 m² bomen of een bomenrij wordt gekapt, is het niet nodig om een kapmelding bij de provincie Drenthe te doen.

Conclusie

Voor dit plan is op 18 augustus 2022 een veldbezoek uitgevoerd en zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven een voldoende beeld op de natuurwaarden in het gebied om de toetsing aan de Wnb op te baseren. Wanneer de volgende natuurwaarden behouden blijven, zijn geen negatieve effecten op beschermde soorten te verwachten:

- De boom met spechtengaten aan de zuidzijde van het terrein (geschikt voor boombewonende vleermuizen, waaronder ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis);
- De beboste delen van de camping (leef- en foerageergebied van eekhoorn). Mochten toch bomen of grote oppervlaktes bos worden gekapt, dan moet met een ecooloog worden bepaald of (compenserende) maatregelen of vervolgstappen nodig zijn;

- Het ven, omringende bosschages en opgeslagen materialen (geschikt voor alpenwatersalamander, gevlekte en sierlijke witsnuitlibel);
- De bosschages ten oosten van de ven (geschikt voor grote bosmuis);
- De takkenrillen op het terrein (geschikt voor steenmarter);
- De ruige randen met opgeslagen materialen, zoals hout, takken en bladeren (leefgebied voor hazelworm).

Als blijkt dat één van de voorgaande genoemde structuren wel verdwijnt of wordt aangetast is nader onderzoek en mogelijk een ontheffing voor de Wnb nodig.

Verder moeten negatieve effecten op een eventuele vliegroute van vleermuizen door lichtuitstraling worden voorkomen door tijdens werkzaamheden bij de aanlegfase en tijdens de gebruiksfase geen directe lichtuitstraling op de bomenrijen rondom het terrein te veroorzaken.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat er bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli.

Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring.

Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig om het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Op basis van de stikstofberekening is geconcludeerd dat negatieve effecten in omliggende Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

Een nadere analyse van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. De ontwikkeling is op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de provinciale ruimtelijke verordening. Het plan leidt tot slot niet tot negatieve effecten op in het kader van de Wnb beschermde houtopstanden.